

SOUHRNNÝ PŘEHLED

SHRNUTÍ ZÁKLADNÍCH TENDENCÍ SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE

ZA ROK 2004

OBYVATELSTVO

Ke konci roku 2004 žilo na území kraje 505 285 obyvatel, v tom 247 431 muž a 257 854 ženy. V porovnání se stejným obdobím předchozího roku byl zaznamenán úbytek o 201 osobu.

V roce 2004 se v kraji živě narodilo 4 821 dětí, což je oproti předchozímu roku o 176 dětí více. Pokračoval růst podílu dětí narozených mimo manželství z 23,8 % v roce 2003 na 25,4 % v roce 2004. Během sledovaného období zemřelo 5 208 osob, což je o 146 osob méně než v roce 2003. Hlavní příčinou smrti i nadále zůstávají nemoci oběhové soustavy s podílem 50,8 % ze všech zemřelých, podíl druhé hlavní příčiny smrti – novotvarů – představoval 26,5 %. Podíl vnějších příčin (úrazy a otravy), které jsou třetí nejrozšířenější příčinou smrti, se pohybuje kolem 7 %.

Přirozenou měnou ubylo v kraji 387 obyvatel, tj. o 322 méně než před rokem. Z územního hlediska došlo k největšímu úbytku obyvatel přirozenou měnou v okrese Chrudim. Přírůstek stěhováním představoval v roce 2004 za Pardubický kraj celkem 186 osob. K úbytku stěhováním došlo v okrese Svitavy (o 58 osob) a v okrese Ústí nad Orlicí (o 9 osob). Naopak v okrese Pardubice byl zaznamenán přírůstek obyvatel stěhováním (o 191 osobu) a v okrese Chrudim (o 62 osoby).

Celkový populační úbytek obyvatel od počátku roku se týká okresu Svitavy (166 osob) a okresu Chrudim (105 osob). V okrese Ústí nad Orlicí se počet obyvatel téměř nezměnil (-1 osoba). K mírnému přírůstku došlo pouze v okrese Pardubice (71 osoba). Za sledované období se počet obyvatel celkem v Pardubickém kraji snížil o 201 osobu.

V roce 2004 byly uzavřeny 2 343 sňatky, ve srovnání s rokem 2003 se jejich počet zvýšil o 83. Také počet rozvodů v kraji se zvýšil, o 30. Zatímco v roce 2003 připadalo na 100 uzavřených sňatků 63 rozvodů, v roce 2004 jich bylo 62.

Počet potratů v roce 2004 zůstal zhruba na stejné úrovni roku 2003 (snížení o 4 potraty). Vyšší počet potratů byl zaznamenán pouze v okrese Pardubice (o 61). V Pardubickém kraji dochází k pozitivnímu jevu ve snižování potratovosti. Od počátku roku 2004 bylo ukončeno potratem 26 % těhotenství, v roce 2003 27 % těhotenství.

ZAMĚSTNANOST A MZDY

Počet zaměstnanců v ekonomických subjektech se sídlem na území kraje, bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců, činil za rok 2004 celkem 133,8 tis. fyzických osob, což bylo o 2,5 % méně než ve stejném období minulého roku. Úbytek počtu zaměstnanců se projevil ve všech okresech Pardubického kraje, nejvíce v okrese Pardubice (o 5,4 %) a v okrese Chrudim (o 1,3 %).

Průměrná hrubá měsíční mzda v kraji vzrostla ve výše uvedených ekonomických subjektech za rok 2004 proti předchozímu roku o 6,8 % a činila na fyzickou osobu 15 585 Kč, v přepočtu na plně zaměstnané 16 079 Kč (nárůst o 6,8 %). Za sledované období rostly nejrychleji mzdy na Chrudimsku (o 9,6 %), v okrese Pardubice (o 7,0 %) a v okrese Ústí nad Orlicí (nárůst 6,9 %). Nejpomaleji rostly mzdy na Svitavsku (nárůst 5,1 %).

Pokud hodnotíme výši průměrné mzdy (přepočtené osoby) v rámci celé České republiky, Pardubický kraj se umístil na 10. místě ze všech 14 krajů. Z okresů se nejlépe umístil okres Pardubice (na 29. místě), zbývající tři okresy se výši průměrné mzdy řadí až do druhé poloviny v rámci okresů ČR. Ve srovnání s průměrnou mzdou v České republice (18 582 Kč) pobírali zaměstnanci Pardubického kraje o 2 503 Kč méně. K průměru České republiky se dlouhodobě přibližuje Středočeský kraj (méně o 357 Kč), nad průměrem se pohybuje pouze Hlavní město Praha (23 174 Kč).

K nárůstu mezd v Pardubickém kraji (přepočtené osoby) přispělo odvětví průmyslu (o 8,4 %) a to zejména v oblasti výroba ostatních nekovových minerálních výrobků (o 18,8 %, výše průměrné mzdy činila

SOUHRNNÝ PŘEHLED

26 602 Kč), výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (o 12,8 %), výroba kancelářských strojů a počítačů (o 10,7 %). Přesto, že v zemědělství tempo růstu mezd za rok 2004 představovalo více než 10 %, průměrné mzdy v tomto odvětví patří mezi nejnižší v kraji (13 523 Kč). Absolutně nejnižší mzdy v kraji vykazovalo odvětví výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin (9 863 Kč). Oproti roku 2003 klesly mzdy (přepočtené osoby) pouze v odvětví ubytování a stravování (o 2,2 %).

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)

Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním dosáhl v Pardubickém kraji ve 4. čtvrtletí 2004 celkem 230,7 tis. osob, z toho bylo 132,9 tis. mužů (57,6 %) a 97,8 tis. žen (42,4 %). V porovnání se stejným obdobím minulého roku byla celková zaměstnanost v kraji o 1,2 tis. osob nižší. Na celkovém počtu osob v hlavním zaměstnání v celé České republice se Pardubický kraj podílí 4,9 %, což je třetí nejnižší podíl mezi kraji. Nejvyšší podíl osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním na celkovém počtu těchto osob v České republice byl dosažen v Hlavním městě Praha, Středočeském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji.

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo v druhém a dalším zaměstnání 8,0 tis. osob. Počet pracujících v dalším zaměstnání se tak meziročně zvýšil o 1,4 tis. osob. Z celkového počtu 11,6 tis. osob zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu tvoří více než 72 procent ženy.

Míra ekonomické aktivity (podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let) dosáhla za obě pohlaví 57,6 % a proti stejnému období roku 2003 se snížila o 1,5 procentního bodu.

Počet nezaměstnaných, vypočtený na základě VŠPS, činil ve čtvrtém čtvrtletí 2004 celkem 14,9 tis. osob (z toho 5,8 tis. tj. 38,9 % tvořili muži). Proti stejnému čtvrtletí minulého roku se počet nezaměstnaných snížil o 4,8 tis. osob. Obecná míra nezaměstnanosti se podle výsledků výběrového šetření meziročně snížila o 1,7 bodu na 6,1 %. Na celkovém počtu nezaměstnaných se Pardubický kraj podílí 3,5 % a v rámci České republiky se umístil na druhém místě. Nejmenší podíl počtu nezaměstnaných je vykázán v Libereckém kraji (3,2 %), nejvyšší pak v kraji Moravskoslezském (20,8 %).

NEZAMĚSTNANOST (Z ÚDAJŮ MPSV)

Počet neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce činil ke konci roku 2004 v kraji celkem 24 399 osob (z toho 12,4 tis. žen, tj. 50,9 %) a proti stejnému období roku 2003 se počet neumístěných uchazečů zvýšil pouze o 234 osob, tj. o 1,1 %. Počet uchazečů o zaměstnání se zvýšil nejvíce na Pardubicku (o 3,4 %) a Ústeckoorlicku (o 2,8 %). Na Chrudimsku zůstal zhruba na úrovni předchozího roku (nárůst 0,2 %). Ke snížení počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání došlo pouze v okrese Svitavy (o 2,1 %, tj. o 140 uchazečů).

Nezaměstnanost postihovala všechny věkové kategorie. Osoby ve věku do 20 let se podílely na celkovém počtu neumístěných uchazečů 6,0 %. Nejvyšší podíl, 15,4 %, představovaly osoby ve věku 20 – 24 let, následuje skupina uchazečů ve věku 50 – 54 let s podílem 13,5 %. Téměř shodný je počet uchazečů ve věku 25 – 29 let (12,7 %) a 30 – 34 let (12,1 %).

Míra registrované nezaměstnanosti, zjištěná na základě evidence úřadů práce, dosáhla v kraji k 31. prosinci 2004 podle nové metodiky hodnoty 8,94 %. Nejvyšší registrovaná míra nezaměstnanosti byla dosažena na Svitavsku (12,39 %), nejnižší pak v okrese Pardubice (6,94 %).

Pardubický kraj se s registrovanou mírou nezaměstnanosti, která je o 0,53 bodu nižší než celorepublikový průměr, umístil na 8. místě v rámci České republiky. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v Ústeckém kraji, kde činila 15,85 %. V rámci České republiky se okres Pardubice umístil na 16. místě, okres Ústí nad Orlicí na 30., Chrudim na 46. a Svitavy na 59. místě.

Z řad neumístěných uchazečů o práci se snížil počet žen proti stejnému období roku 2003 o 0,3 % na 12 414. Rovněž se snížil počet neumístěných absolventů škol, kteří vstupovali na trh práce a hledali své první zaměstnání prostřednictvím úřadů práce o 3,7 %, což je o 90 uchazečů méně než před rokem. Počet občanů se změněnou pracovní schopností mezi uchazeči naopak stoupl o 3,5 % na 3 951 osob. Počet uchazečů o zaměstnání pobírajících příspěvek před nástupem do zaměstnání se proti stejnému období

SOUHRNNÝ PŘEHLED

minulého roku snížil o 23,7 %, tj. o 2 457 uchazečů. Osoby pobírající příspěvek v nezaměstnanosti tvořily 32,4 % z celkového počtu neumístěných uchazečů.

Počet dlouhodobě nezaměstnaných, tzn. déle než 2 roky, tvoří 20,5 % všech nezaměstnaných, nejpočetnější skupinu z uchazečů o zaměstnání (32,1 %) tvoří osoby, které si najdou práci do 3 měsíců od zaevidování na úřadu práce. Nezaměstnaní v kategorii 3 – 6 měsíců představují 18,3 %, tj. 4 459 osob a v kategorii 12 – 24 měsíců 14,0 %, tj. 3 427 osob.

Počet volných pracovních míst dosáhl k 31. 12. 2004 hodnoty 2 039, na jedno volné pracovní místo tak připadalo 12 uchazečů (9,9 v roce 2003). Proti stavu před rokem se počet volných míst absolutně snížil o 409 (tj. o 16,7 %). Proti srovnatelnému období minulého roku vzrostl počet volných pracovních míst v okrese Pardubice (o 95,0 %, tj. 320 pracovních míst) a v okrese Chrudim (o 26,2 %, tj. 115 pracovních míst). Naopak v okrese Ústí nad Orlicí došlo ke snížení počtu pracovních míst o 62,2 % (577 pracovních míst), v okrese Svitavy o 35,9 % (267 pracovních míst). Pro občany se změněnou pracovní schopností bylo v kraji o 30 volných míst více než na konci roku 2003. Počet volných pracovních míst pro občany se změněnou pracovní schopností nejvíce stoupl na Pardubicku (absolutně o 78 míst). V ostatních okresech se počet volných pracovních míst pro občany se změněnou pracovní schopností snížil.

V Pardubickém kraji tvoří 45,2 % uchazečů o zaměstnání lidé se středním odborným vzděláním (vyučeni), 26,1 % se základním vzděláním a 14,3 % s úplným středním vzděláním s maturitou. Uchazeči o zaměstnání s vysokoškolským vzděláním představují 2,2 % z celkového počtu uchazečů.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

Ke konci roku 2004 bylo ve statistickém Registru ekonomických subjektů Pardubického kraje, kde jsou evidovány všechny právnické a fyzické osoby, zapsáno více jak 102 tis. subjektů. Za rok se jejich počet zvýšil o 1 438, tj. o 1,4 %.

Z hlediska právní formy připadal největší počet subjektů na fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku, 72,1 tis. subjektů (tj. 70,5 % z celkového počtu), dále bylo zaevidováno 5 729 samostatně hospodařících rolníků (5,6 %), 5 576 osob ostatních, 6 579 společností s ručením omezeným, 520 akciových společností, 382 družstev, 31 státních podniků a 1 906 zahraničních osob. Meziročně došlo k největšímu pohybu u právní formy fyzická osoba nezapsaná v obchodním rejstříku, kde se celkový počet subjektů zvýšil o 844 osob. U ostatních se počet subjektů výrazně neměnil.

Z hlediska hlavního třídění podle odvětvové klasifikace ekonomických činností se nejvíce podnikatelských subjektů zabývalo stejně jako v minulém roce obchodem a opravami motorových vozidel a spotřebního zboží, zpracovatelským průmyslem, činnostmi v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelskými činnostmi a stavebnictvím.

Podle počtu zaměstnanců 28,3 % subjektů zapsaných v Registru ekonomických subjektů tento údaj neuvádí a 58,4 % subjektů nezaměstnává žádného pracovníka. Do kategorie 1 – 5 zaměstnanců se zařadilo 9,0 % subjektů, počet 6 – 9 pracovníků uvedlo 1,4 % subjektů a 10 – 19 zaměstnanců 1,3 % subjektů. V Registru ekonomických subjektů Pardubického kraje uvádí 100 a více zaměstnanců pouze 0,3 % firem.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

Stavební úřady na území kraje vydaly k 31. 12. 2004 celkem 6 419 stavebních povolení v orientační hodnotě 12 387 mil. Kč v běžných cenách. Oproti minulému roku byl zaznamenán pokles počtu vydaných stavebních povolení o 1,4 %, tj. o 94 stavebních povolení, avšak orientační hodnota staveb vzrostla o 49,8 % (absolutně o 4 119 mil. Kč).

Z 55,2 % se na celkovém počtu stavebních povolení podílela stavební povolení pro budovy celkem, z toho z 60,3 % na bytové stavby a ze 39,7 % na nebytové stavby. Stavby k ochraně životního prostředí se na celkovém počtu stavebních povolení podílejí 26,9 % a ostatní stavby 18,0 %.

Počet vydaných stavebních povolení se zvýšil ve všech okresech Pardubického kraje, kromě okresu Svitavy. Orientační hodnota staveb celkem se naproti tomu zvýšila ve všech okresech kraje, nejvíce na

SOUHRNNÝ PŘEHLED

Pardubicku (o 3 534 mil. Kč) a Chrudimsku (o 199 mil. Kč). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení za sledované období vzrostla o 660,2 tis. Kč. K nejvyššímu nárůstu průměrné hodnoty na jedno stavební povolení došlo v okrese Pardubice (o 122,2 %) a v okrese Svitavy (o 32,6 %).

V počtu vydaných stavebních povolení se Pardubický kraj umístil až na 12. místě v rámci České republiky před krajem Libereckým a Karlovarským. Nejvíce stavebních povolení bylo vydáno ve Středočeském a Jihomoravském kraji.

V roce 2004 bylo v Pardubickém kraji vydáno celkem 54 rozhodnutí o zrušených bytech, zrušeno bylo za stejné období celkem 59 bytů. Nejvíce rozhodnutí o zrušených bytech, resp. zrušených bytů bylo evidováno na Ústeckoorlicku.

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Počet zahájených bytů za rok 2004 byl ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku o 151 byt nižší (tj. o 7,4 %). Na tomto poklesu se podílel především nižší počet zahájených bytů v okrese Chrudim (více jak o polovinu). V ostatních okresech Pardubického kraje byl zaznamenán nárůst počtu zahájených bytů, nejvíce v okrese Pardubice (o 30,6 %). Z celkového počtu 1 881 zahájených bytů ve sledovaném období bylo 912 bytů v rodinných domech a 385 bytů v bytových domech.

V rámci Pardubického kraje byl počet dokončených bytů za rok 2004 vyšší o 32,9 % proti stejnému období minulého roku. Na zvýšení počtu dokončených bytů v Pardubickém kraji se podílely všechny okresy. Nejvíce okres Pardubice (nárůst o 197 bytů, tj. 58,8 %), okres Svitavy (62 byty, 29,7 %), Ústí nad Orlicí (89 bytů, 24,6 %), na Chrudimsku byl počet dokončených bytů vyšší o 43 (tj. o 15,2 %).

K 31. 12. 2004 bylo v kraji rozestavěno celkem 6 439 bytů, což představuje nárůst proti stejnému období předchozího roku 5,1 % (absolutně 312 bytů). Rozestavěnost stoupla ve třech okresech, nejvíce na Pardubicku (o 15,8 %). V okrese Chrudim došlo k poklesu rozestavěnosti o 3,0 %, tj. o 56 bytů.

Podíváme-li se na bytovou výstavbu z pohledu počtu bytů připadajících na 1 000 obyvatel středního stavu, Pardubický kraj se v rámci České republiky umístil v počtu zahájených bytů na 5. místě a v počtu dokončených bytů na 6. místě, což je shodně o 0,1 bodu méně než průměr za Českou republiku. V počtu rozestavěných bytů se kraj umístil na 11. místě (o 1,7 bodu méně než průměr za Českou republiku).

ZEMĚDĚLSTVÍ

Od počátku roku 2004 dosáhla výroba masa v jatečné hmotnosti v kraji celkem 35 921 tun, což je o 10,1 % méně než ve stejném období minulého roku. V rámci České republiky bylo ve sledovaném období vyrobeno 473 623 tun jatečného masa celkem (o 45 924 tun méně než v roce 2003) a Pardubický kraj se umístil na 7. místě ze všech 14 krajů.

V roce 2004 se v Pardubickém kraji prodalo 261 796 tun obilovin celkem. Významný podíl na celkovém objemu prodeje měla pšenice (60,9 %) a ječmen (25,0 %). Ve srovnání s předchozím rokem byl objem prodeje obilovin nižší o 2,2 %.

Další důležitou plodinou byla řepka, které se v kraji prodalo oproti stejnému období minulého roku více o 38 040 tun (nárůst 118,7 %). Za sledované období roku 2004 se prodalo více i kukuřice na zrno (nárůst 52,8 %) a luštěnin celkem (nárůst 19,4 %). V kraji byl naopak zaznamenán pokles v prodeji konzumních brambor o 10,0 %.

Oproti roku 2003 došlo téměř u všech vybraných zemědělských plodin v Pardubickém kraji ke zvýšení ploch osevů. Plochy se snížily pouze u ječmene celkem, ovsa, cukrovky technické a luskovin celkem.

Sklizeň obilovin celkem se zvýšila proti minulému roku o 53,1 % při zvýšení celkové plochy o 10 331 ha a při zvýšení hektarového výnosu na 5,44 t/ha (v roce 2003 3,96 t/ha). Sklizeň luskovin celkem se zvýšila o 1 152 tun vyšším hektarovým výnosem o 1,02 t/ha při snížení osevní plochy o 493 ha. Ke zvýšení hektarových výnosů proti minulému roku došlo i u všech ostatních vybraných zemědělských plodin.

SOUHRNNÝ PŘEHLED

PRŮMYSL

V roce 2004 působilo v kraji 138 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Průměrný evidenční počet zaměstnanců v těchto podnicích ve sledovaném období proti stejnému období roku 2003 klesl o 140 osob (tj. o 0,3 %), přičemž nejvíce se snížil ve výrobě usní a výrobků z usní (téměř o 23 %). Naopak k nejvyššímu nárůstu počtu zaměstnanců došlo ve výrobě elektrických a optických přístrojů a zařízení (o 921 osobu, tj. o 7,7 %) a výrobě základních kovů, hutnických a kovodělných výrobků (o 226 osob, tj. o 7,6 %).

Průměrná měsíční nominální mzda se ve sledovaných průmyslových podnicích meziročně zvýšila o 6,6 %, nárůst proti stejnému období minulého roku o 1 003 Kč. Nejnížší mzdy v kraji vykazuje odvětví výroba usní a výrobků z usní, nejvyšší pak výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody a výroba ostatních nekovových minerálních výrobků.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb celkem se od počátku roku 2004 proti roku 2003 zvýšily v běžných cenách o 11,9 %. Největší nárůst tržeb byl zaznamenán v odvětví výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy, ke snížení tržeb celkem v průmyslových podnicích došlo ve výrobě textilií, textilních a oděvních výrobků (o 7,1 %) a výrobě usní a výrobků z usní. Tržby z průmyslové činnosti vzrostly celkem o 12,0 %. Nejvyšší nárůst byl vykázán rovněž v odvětví výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy a ve výrobě základních kovů, hutních a kovodělných výrobků, ke snížení tržeb z průmyslové činnosti pak došlo ve výrobě textilií, textilních a oděvních výrobků a výrobě usní a výrobků z usní.

V porovnání mezi 14 kraji v rámci České republiky se Pardubický kraj umístil až na 12. místě ve výši průměrné nominální mzdy v průmyslu (16 111 Kč) před Karlovarským a Olomouckým krajem. Průměrná mzda v našem kraji je o 2 031 Kč pod průměrem České republiky. Nad průměrem ČR se umístilo 6 krajů, nejvyšší mzdy byly dosaženy v Hlavním městě Praha (23 126 Kč).

STAVEBNICTVÍ

Za rok 2004 vzrostl ve 134 stavebních firmách s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji proti stejnému období minulého roku objem stavebních prací podle dodavatelských smluv (S) v běžných cenách o 9,1 %. Téměř 100 procent stavebních prací podle dodavatelských smluv z celkového objemu „S“ bylo provedeno v tuzemsku. Z toho nejvíce na nové výstavbě, rekonstrukcích a modernizacích (80,5 %), na opravu a údržbu připadlo 18,9 %. Objem stavebních prací podle dodavatelských smluv v zahraničí zůstává i nadále pouze nepatrný.

Největší objem stavebních prací podle dodavatelských smluv ve sledovaném období byl zaznamenán v okrese Pardubice, 4 818,2 mil. Kč v běžných cenách (s meziročním nárůstem 11,8 %), což představuje téměř 49,6 % z objemu stavebních prací v kraji. K vysokému nárůstu objemu stavebních prací podle dodavatelských smluv (o 47,0 %) došlo v okrese Ústí nad Orlicí. Ve zbývajících dvou okresech kraje došlo k poklesu objemu stavebních prací.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců v Pardubickém kraji je o 0,5 % vyšší než ve stejném období minulého roku. K nepatrnému poklesu došlo v okrese Chrudim a Svitavy. Průměrná měsíční mzda v kraji činila 15 289 Kč a zvýšila se ve všech okresech Pardubického kraje. Nejvyšší byla v okrese Pardubice (16 995 Kč), nejnižší v okrese Svitavy (13 313 Kč).

Objem základní stavební výroby (ZSV) se za rok 2004 zvýšil o 13,6 % a dosáhl hodnoty 8 179,8 mil. Kč. U tohoto ukazatele došlo v porovnání s minulým rokem ke zvýšení ve všech okresech kraje, kromě okresu Svitavy.

Nárůst produktivity práce ze ZSV v kraji o 13,1 % koresponduje s nárůstem základní stavební výroby, tzn., že ke zvýšení došlo ve všech okresech kromě okresu Svitavy.